

ИНТЕРЕСИТЕ НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО НА КОНФЕРЕНЦИЯТА ПО КЛИМАТА В ЕГИПЕТ

Познавачите на климатичните политики на държавите нямат особени очаквания от предстоящата от 6 до 18 ноември в египетския курорт Шарм Ел-Шейх 27-а конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по климата (COP 27). Независимо че последните 12 месеца отбелязаха безпрецедентни загуби на човешки живот по причина на климата, рекордни наводнения, смъртоносни топлинни вълни и други екстремни климатични събития – в допълнение към глобална енергийна криза – само 24 страни (от общо 193) са обявили нови или са повишили старите си „национално определени приноси“ към намаляване на парниковите емисии. Фокусът на конференцията ще бъде обаче не върху нови ангажименти - смята се, че такива бяха поети в значителни размери на 26-та конференция в Глазгоу миналата година – а върху преглед на тяхното изпълнение. Многостранни договорености от КОП-26 в Глазгоу като намаляване на използването на въглища и прекратяване на субсидиите за изкопаеми горива или спиране на процеса на изсичане на гори през това десетилетие и намаляване на емисиите от метан с 30% до 2030 г. са все инициативи с огромен потенциал за ограничаване на глобалното затопляне. От конференцията в Шарм ел-Шейх се очаква тези ангажименти да бъдат потвърдени.

Разискванията по националните приноси вероятно ще оформят първата проблемна област. В Секретариата на Рамковата конвенция на ООН през последната година са внесени задълбочени, подкрепени с конкретни цифри и цели, национални доклади от десетки страни за направеното от тях или планираното през десетилетията до 2050 г. От друга страна, повечето анализи сочат, че ако страните по Парижкото споразумение за климата продължават с днешното темпо, обхват и срокове на декарбонизация и зелен преход, а много от тях дори не правят каквото и да е, основната цел на Парижкото споразумение – съдържане на глобалното затопляне до 1,5° по Целзий до края на столетието - няма да бъде изпълнена. Предвижданията са по-скоро за затопляне до около 2,5°С към 2100 г., което, съгласно последния доклад на Рамковата конвенция на ООН по климата от 26 октомври т.г., би означавало непредсказуемо влошаване на негативните последици от изменението на климата до степен на възможни катастрофи в различни части на планетата. Докладът подчертава, че при този сценарий всички икономически сектори и видове инфраструктура ще бъдат засегнати, както и, преди всичко, човешкото здраве и живот. Хранителната сигурност на човечеството, водоснабдяването и селскостопанските добиви също ще бъдат подложени на стрес. Това, което докладът не казва изрично е, че така описаните последици от по-високи степени на глобално затопляне са предпоставки за остри междудържавни конфликти и обществени сътресения.

Втората проблемна област несъмнено ще бъдат въпросите на международно и национално финансиране на мерки срещу климатичните промени. Египет вече заяви намерение да превърне форума в „конференция по климата, посветена на Африка“. Това означава преди всичко мобилизиране на международно сътрудничество за финансово и материално подпомагане на т.нар. страни на ниските и средните доходи не само в Африка, които се оказват вече пострадали или най-уязвими от реални екстремни събития, предизвикани от изменението на климата. Развитите страни би трябвало най-после да предоставят 100 млрд.

щ.д. - обещани още към 2020 г., но досега събрани само 90 млрд. – без които десетки развиващи се страни няма да бъдат в състояние да реализират очакваните стъпки за борба с климатичните промени. Богатите страни ще опитат да обвържат тази вече обявена помощ с конкретни ангажименти от правителствата на редица развиващи се страни, които обаче трудно поемат задължения. Най-належащите плащания трябва да отидат за покриване на „загуби и щети“, които вече са претърпени от развиващи се страни. Друго очакване на същите страни ще бъде насочено към разкриване на по-прозрачни намерения на развитите държави да увеличат двойно до 2025 г. финансирането на дейности за т.нар. адаптация към климатичните промени, предвидени в Парижкото споразумение.

Независимо от преобладаващата съдържаност в очакванията на специалистите за резултатите от конференцията в Шарм ел-Шейх, не трябва да се подценява потенциалът на този форум в момент на геополитическо напрежение. Повече от 60 световни лидери се очаква да присъстват на форума. Президентът на САЩ Джо Байдън също ще участва и то вероятно с важни послания, а той има какво да каже. Колкото повече време минава от гласуването по негова инициатива на Закона за намаляване на инфлацията, толкова повече различни аналитични центрове изтъкват историческия принос на новото американско законодателство, което с пакет от 369 млрд. долара представлява „най-голямата отделна инвестиция в климатични политики и енергиен преход в историята на САЩ“. Съответно, това е впечатляващ принос към глобалните усилия за справяне с климатичните промени от втория по големина емитент на парникови газове след Китай.

Не по-малко амбициозно ще бъде участието на Европейския съюз, който продължава да държи факела на пионер в сложната сфера на координирано изпълнение на политики за декарбонизация и зелена трансформация в единния европейски пазар и с това да увлича десетки други страни. Експертите са единодушни, че с програмата си REPowerEU Европейският съюз постигна двойно по-висок резултат в областта на декарбонизацията като отговор на енергийната криза. Буквално за месеци Съюзът успя да намали зависимостта си от руски природен газ от 41% на 7-8% и предприе извънредно амбициозна програма за масово и по-ранно от предвиденото внедряване на зелен водород в икономиките на 27-те.

Повечето от участниците в Шарм ел-Шейх обаче ще очакват както от ЕС, така и от САЩ не само политическа и методологическа помощ за своите климатични програми, но най-вече финансови средства за справяне с последиците от глобалното затопляне и за развитие. В това отношение насърчение и помощи се очакват също от форума на Г-7.

Един от важните резултати на КОП-26 беше единодушното становище на „големия“ бизнес, представен в Глазгоу, че в негов интерес и в интерес на планетата е да се присъедини с уникалните си финансови и технологични възможности към похода на света към климатична неутралност. Заявени бях общо 700 млрд. щ. д. частен капитал, готов да се включи в изпълнение на целите на международната общност за нетна нула на парниковите емисии към 2050 г. Основания за надежди, че глобалният бизнес ще продължи интереса си към препоръките на КОП-26 и КОП-27 дава току-що излязъл анализ на Групата АХА (застраховане и управление на активи), че застрахователният риск от климатични събития навсякъде по света излиза на първо място, измествайки всички други рискове, в т.ч.

геополитическия. Тази тенденция, както и приноса на международните финансови институции като Световната банка и Международния валутен борд, ще бъдат от първостепенно значение и ще допринесат за усилията на участващите правителства да постигнат задоволителен политически успех на КОП-27. На експертно равнище, както и на предходни форуми, ще се водят задълбочени разговори за най-подходящите средства с цел обединяване на усилията на десетки правителства около нови, по-ангажиращи форми на международно сътрудничество в полза на климата и устойчивото развитие. Част от делегациите вероятно ще опитат да предизвикат дебати за бъдещето – за необходимите действия от определени държави от всички континенти за времето, когато геополитическата обстановка и световните финанси ще бъдат по-благоприятни за решителен пробив в реализацията на Парижкото споразумение.

Фондация Net Zero Международна мрежа за климата възнамерява да организира за своите членове и приятели редовния виртуален граждански дебат на тема за резултатите от Шарм ел-Шейх в края на ноември. Предстои изпращането на покана.

Петър Попчев

София, 3 ноември 2022 г.